

PREVENCE JAKOŽTO VÝZNAMNÁ ČINNOST POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY

PREVENTION AS SIGNIFICANT ACTIVITIES POLICE OF THE CZECH REPUBLIC

rada plk. PhDr. JUDr. Jana Firstová, Ph.D.

Anotace: Policie České republiky představuje v systému prevence kriminality jeden z významných subjektů, jež by měl řešení sociálně patologických jevů, kriminalitu nevyjímaje iniciovat a participovat též na realizaci konkrétních preventivních programů. Příspěvek prezentuje nejdůležitější legislativní východiska pro realizaci preventivních aktivit Policií ČR s poukazem na přímou preventivní činnost u jedné z neohroženějších skupin obyvatelstva – dětí.

Klíčová slova: policie, prevence, sociálně patologické jevy, kriminalita, mládež

Abstract: Police Czech Republic within the system of crime prevention one of the important subjects that should tackle socio -pathological phenomena , including the crime initiate and participate also in the implementation of specific prevention programs. The paper presents the most important legislative basis for implementing preventive activities of the Czech Police , referring to direct preventive action in one of the most vulnerable populations - children.

Key words: police, prevention, socio - pathological phenomena, crime, teenagers

Policejní složky je nutné považovat za nezbytnou součást systému prevence, tak jak je v podmínkách České republiky nastaven. Dříve bylo na policejní činnosti nahlíženo spíše z pohledu subjektu represe. K podstatné změně došlo především po listopadu 1989, kdy preventivní aktivity vystupovaly do popředí zájmu v oblasti kontroly sociálně patologických jevů, což se též projevilo v rámci činnosti samotných policejních složek.

Policie České republiky zabezpečuje na úseku prevence jak komunikaci s veřejností jako takovou, tak přímou preventivní práci na všech úrovních řízení. Za účelem následné efektivní realizace jednotlivých preventivních aktivit participuje též na odborné přípravě a vzdělávání v oblasti prevence sociálně patologických jevů.¹ Mimo jiné se též jakožto subjekt disponující nejkomplexnějšími fenomenologickými daty dotýkajícími se protispolečenské činnosti na vytváření a realizaci řady preventivních projektů podílí.

---

¹ONDICOVÁ, Magdaléna, UHRIN, Samuel. *Prevencia kriminality*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012, s. 47. ISBN 978-80-7380-405-3.

Preventivní aktivity Policie ČR neměly donedávna přímou legislativní oporu. Dřívější Zákon o Policii ČR (zák. č. 283/1991Sb.) upravoval prevenci, jakožto jednu z činností policie velice obecně v rámci ustanovení upravujícím úkoly Policie ČR, případně v souvislosti s upozorňováním veřejných orgánů, právnických a fyzických osob na skutečnosti, které mohou vést k ohrožení nebo porušení veřejného pořádku, či k ohrožení bezpečnosti osob a majetku (ust. § 47 odst. 3). Nová situace však nastává v tomto ohledu přijetím nového zákona z.č. 273/2008 Sb., o Policii ČR s účinností od 1. ledna 2009.

Policie České republiky jakožto jeden z hlavních výkonných prvků bezpečnostního systému České republiky² spolupracuje při plnění svých úkolů, prevenci nevyjímaje, s dalšími subjekty, ozbrojenými silami, bezpečnostními sbory, orgány veřejné správy, právnickými a fyzickými osobami (ustanovení § 14 zák. o PČR).

Preventivně výchovná složka práce policie je akcentována především v ustanovení § 15, jež upravuje upozornění příslušných subjektů na nedostatky, závady, pochybení v jejich činnosti, které by mohly vést k ohrožení či porušení vnitřního pořádku a bezpečnosti. Koordinace policejních činností v oblasti veřejného pořádku na místní úrovni s obcemi je předjímana v ustanovení §16 zmiňovaného zákona. „*Smyslem má být takový skutkový stav věci, při kterém bude více policistů v přímém výkonu, zejména v rámci veřejno pořádkové činnosti, a samospráva bude nadána efektivním prostředkem, jak identifikovat a specifikovat problémové oblasti, na kterých je potřeba s Policií ČR spolupracovat intenzivněji*“.³ Ustanovení § 16 odst. 3 uvádí náležitosti koordinační dohody, mezi které patří mimo jiné též úkoly obce a útvaru policie v oblasti předcházení protiprávním jednáním porušujícím veřejný pořádek v obci.

Spolupráci policie s ostatními právnickými a fyzickými osobami, jež vykonávají činnost v oblasti *prevence kriminality a sociálně patologických jevů, vzdělávacích aktivit na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti, poskytování podpory, péče a pomoci obětem trestných činů, zmírňování následků trestných činů nebo prevence a řešení následků krizových situací a mimořádných událostí na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti* upravuje zákon v ustanovení § 17. V zákoně není opomíjena též oblast sekundární a terciární prevence. V ustanovení § 17 písm. b) je zdůrazněna spolupráce Policie ČR se subjekty, jež se zabývají prací s pachateli

---

² FILÁK, Antonín a kol. *Zákon o Policii České republiky s komentářem podle právního stavu k 12.1.2009*. Praha: POLICE HISTORY, 2009, s. 34. ISBN 978-80-86477-49-7.

³ FILÁK, Antonín a kol. *Zákon o Policii České republiky s komentářem podle právního stavu k 12.1.2009*. Praha: POLICE HISTORY, 2009, s. 36. ISBN 978-80-86477-49-7.

trestných činů případně s osobami se sociálně patologickým nebo obdobným rizikovým způsobem chování.

Jistá preventivní východiska můžeme spatřovat též v ustanovení § 23, jež upravuje povinnost provozovatelů rozhlasového nebo televizního vysílání a vydavatelů periodického tisku na základě žádosti policie neprodleně a bez úpravy obsahu a smyslu uveřejnit informace o závažném ohrožení života a zdraví osob, majetku nebo veřejného pořádku. V praxi si lze představit nejčastěji případy pátrání po pohřešovaných osobách, především pak dětech.

Role Policie ČR v oblasti prevence kriminality je tedy v současné době dána zákonem. Kromě ochrany bezpečnosti osob a majetku, zajišťování veřejného pořádku plní policie též úkoly na úseku předcházení protispolečenské činnosti. Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2012-2015 v tomto ohledu hovoří o nutnosti zpracovávání kvalitní analýzy bezpečnostní situace spočívající v identifikaci vybraných chronických bezpečnostních problémů v dané lokalitě, jejich analýze a návrhu možných řešení. Cílem strategie prevence kriminality je mimo jiné zajištění větší otevřenosti Policie ČR veřejnosti. Za tímto účelem by měla být posílena oblast informování o metodách ochrany před trestnou činností, o sociálně rizikových jevech, o stavu, struktuře, dynamice kriminality v jednotlivých regionech včetně vytvoření tzv. map kriminality. Nezbytnou součástí je též zkvalitnění systému vzdělávání policistů, vytvoření standardů preventivní práce policie na místní úrovni za součinnosti dalších subjektů samosprávy, obecní policie apod.⁴ Tyto myšlenky můžeme považovat za jistá východiska Vnitřoresortní koncepce prevence kriminality Ministerstva vnitra a Policie ČR.

Priority koncepce lze shrnout do čtyř základních bodů⁵:

1. V souvislosti se zajištěním veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti je nutné dbát na důsledné využívání možností prevence kriminality.
2. Prosazovat systémový přístup v oblasti prevence kriminality – integrace preventivních aktivit do maximálního počtu činností útvarů resortu MV.
3. Vytvoření jednotného celorepublikového projektu specifické primární prevence Policie ČR za současného sjednocení preventivních strategií všech útvarů resortu, především pak samotné policie.

---

⁴ Více: Odbor prevence kriminality – základní informace [online]. [cit.12.5.2014]. Dostupné z:, <http://www.mvcr.cz/clanek/odbor-prevence-kriminality.aspx>

⁵ Odbor prevence kriminality – základní informace [online]. [cit.12.5.2014]. Dostupné z:, <http://www.mvcr.cz/clanek/odbor-prevence-kriminality.aspx>

4. Ekonomické zabezpečení preventivních aktivit resortu MV (Policie ČR). Nutné je stanovení priorit využívání účelově vyčleněných finančních prostředků na tyto aktivity.

Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2012-2015 pamatuje též na činnost policejních specialistů – policejních preventistů. Strategie stanovuje podstatnější zaměření se preventistů na podporu plnění klasických základních policejních činností, včetně nových úkolů v oblasti zpracovávání bezpečnostních analýz. Dosavadní osvětové, vzdělávací, informační a propagační aktivity by měly být přeneseny do odpovědnosti tiskových mluvčích. Zdůrazňována je též užší spolupráce krajských koordinátorů prevence kriminality Policie ČR s ostatními odborníky působícími v oblasti prevence kriminality na krajské úrovni s cílem efektivní koordinace prevence kriminality v daném kraji.⁶

Při každém krajském ředitelství Policie ČR je v současné době zřizována preventivně informační skupina, která realizuje jednotlivé preventivní projekty, jež se dotýkají různých sociálně patologických jevů. Jednotlivými policisty – preventisty jsou pak projekty realizovány v rámci jejich spádového obvodu. Preventisté aktivity různě modifikují vzhledem k potřebám regionu či vlastním praktickým zkušenostem z výkonu služby. Poté jednotlivé aktivity nabývají v praxi různých podob a zauímají tak nezastupitelné místo v rámci prevence sociálně patologických jevů.

Na preventivně informační skupiny se může obrátit kdokoli se žádostí o realizaci jednotlivých aktivit ať již na školách, v zájmových sdruženích, spolcích či při jednorázově tematicky na různé oblasti bezpečnosti zaměřených akcích. Policisté též pravidelně vstupují v kontakt, informují a spolupracují s metodiky prevence jednotlivých výchovně vzdělávacích institucí v oblasti prevence sociálně patologických jevů. Konečně každý může nalézt informace z oblasti policejní prevence na webových stránkách Policie ČR. Policisté zařazení v těchto specializovaných preventivních skupinách však nepokryjí zcela potřeby stávající praxe. Z tohoto důvodu jsou též při jednotlivých územních útvarech vyškoleni policisté, kteří realizují preventivní aktivity v rámci svého „spádového“ obvodu. Jedná se o speciálně

---

⁶ Blíže: FIRŠTOVÁ, Jana, ŠTOCHL, Jiří. *Realizace policejní prevence v Karlovarském kraji*. In. *Prevencia kriminality – výzva společnosti*. Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie konanej 27. a 28. mája 2014 v Bratislave. Bratislava: 2014. ISBN 978-80-8054-616-8.

proškolené policisty, případně o jednotlivce, kteří se, na základě dobrovolnosti, na prevenci ve svém obvodu zaměřují.

Významnou oblastí preventivních aktivit policistů jsou především jednotlivé projekty či konkrétní programy prevence sociálně patologických jevů mládeže. Tyto jsou realizovány na všech stupních a typech školské vzdělávací soustavy.

Jednotlivé preventivní aktivity jsou realizovány již u nejmladších dětí v mateřských školách, kde zpravidla postačuje jedno hodinové setkání s příslušníky Policie ČR zaměřené na přiblížení policejní práce dětem, dopravní výchovu ve formě dopravního hřiště - především bezpečné přecházení vozovky a dále aktivity zaměřené na chování při nálezů nebezpečných předmětů a kontakty s neznámými osobami.

U dětí mladšího školního věku na prvním stupni základní školy jsou aktivity rozšířené o pravidla bezpečného chování především ve volném čase, další sociálně patologické jevy jako je šikana, návykové látky, kriminality dětí a páchaná na dětech. Dětem jsou taktéž zprostředkovány ukázky práce policejních expertů např. pyrotechniků, kriminalistických techniků v oblasti snímání daktyloskopických otisků, služebních kynologů apod.

Více preventivních aktivit je pak směřováno především mezi žáky druhého stupně základních škol, studenty středních škol a učilišť. Prostřednictvím přednášek vedených policisty – preventisty, případně ve spolupráci s odborníky – specialisty na dané téma jsou mladým lidem zprostředkovány důležité informace z oblasti drog, šikany, kriminality mládeže a dalších sociálně patologických jevů a poté formou besedy dostávají děti odpovědi na své přímé či anonymní dotazy.

Kromě výše uvedených aktivit realizují policisté preventivně informačních skupin též informační kampaně určené široké veřejnosti. Poskytují rady a informace z různých oblastí dnešního moderního života, jež v sobě zahrnují různá potenciální rizika a nebezpečí pro každého z nás. Za tímto účelem jsou vydávány různé informační materiály, brožury, letáky apod., které jsou distribuovány při různých preventivních akcích realizovaných Policií ČR např. Den s Policií ČR, případně je každý zájemce obdrží na policejní služebně, či přímo od pracovníků preventivně informačních skupin.⁷

---

⁷ Blíže: FIRSTOVÁ, Jana. *Prevence sociálně patologických jevů u mládeže realizovaná Policií české republiky*. In: MACHALOVÁ, Mária a kol. *Dialógy o závislostiach*. Také Off Advertising, s.r.o., 2010, s. 169-182. ISBN 978-80-970370-9-3.

Policejní prevence patří k významným aktivitám policejních činností. Preventivní aktivity policie však nebudou efektivní bez úzké spolupráce a podpory dalších kompetentních subjektů na prevenci se podílejících. Jako nezbytně nutná se jeví spolupráce s občany, neziskovými organizacemi, ale též s dalšími instancemi formální kontroly. Jen na principu vzájemného respektu a důvěry všech zainteresovaných subjektů lze od takto důležité policejní činnosti očekávat kýžený výsledek.

Literatura:

FILÁK, Antonín a kol. *Zákon o Policii České republiky s komentářem podle právního stavu k 12.1.2009*. Praha: POLICE HISTORY, 2009. ISBN 978-80-86477-49-7.

FIRSTOVÁ, Jana, ŠTOCHL, Jiří. *Realizace policejní prevence v Karlovarském kraji*. In. *Prevencia kriminality – výzva společnosti*. Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie konanej 27. a 28. mája 2014 v Bratislave. Bratislava: APZ, 2014. ISBN 978-80-8054-616-8.

FIRSTOVÁ, Jana. *Prevence sociálně patologických jevů u mládeže realizovaná Policií české republiky*. In: MACHALOVÁ, Mária a kol. *Dialógy o závislostiach*. TakeOff Advertising, s.r.o., 2010, s. 169-182. ISBN 978-80-970370-9-3.

ONDICOVÁ, Magdaléna, UHRIN, Samuel. *Prevencia kriminality*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-405-3.

<http://www.mvcr.cz/clanek/odbor-prevence-kriminality.aspx>
